

บทนำรวม

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหา

เชียงราย เป็นจังหวัดที่อยู่เหนือสุดของประเทศไทย ห่างจากกรุงเทพฯ เป็นระยะทาง 829 กิโลเมตร มีพื้นที่ประมาณ 11,678 ตารางกิโลเมตร ภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นภูเขา มีที่ราบอันอุดมสมบูรณ์ริมฝั่งแม่น้ำหลายสาย จากการที่เชียงรายเป็นจังหวัดชายแดนมีอาณาเขตติดต่อกับประเทศพม่า และลาวและใกล้เคียงกับประเทศจีน จังหวัดเชียงรายจึงเป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน ระหว่าง กัมพูชา - ลาว - พม่า - ไทย (Ayeyawady - Chao Praya - Mekong Economic Cooperation Strategy: ACMECS) มีวัตถุประสงค์เพื่อลดช่องว่างทางเศรษฐกิจเพื่อสร้างความแข็งแกร่งทางเศรษฐกิจร่วมกัน ในเดือนพฤศจิกายน 2546 ผู้นำ 4 ประเทศ ACMECS ได้ออกแถลงการณ์ปฏิญญาพุกามโดยมีแผนปฏิบัติการความร่วมมือ 5 สาขา ได้แก่ การอำนวยความสะดวกการค้าและการลงทุน ความร่วมมือด้านเกษตรและอุตสาหกรรม การเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคม ความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อมุ่งเน้นการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรม

การพัฒนาความร่วมมือดังกล่าวส่งผลให้มีการพัฒนาเส้นทาง เชื่อมโยงประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านหลายเส้นทาง (วารสาร สทร, 2547) คือ

1. เส้นทาง R1 ถนนสายตะวันออก กรุงเทพฯ-พนมเปญ-โฮจิมินห์ซิตี้-วังเตา
2. เส้นทาง R2 ถนนเชื่อมแนวตะวันออก-ตะวันตก (พม่า-ไทย-ลาว-เวียดนาม) ระยะทางประมาณ 1,450 กม.
3. เส้นทาง R3 ถนนสายเหนือ เชียงราย-ขุนหมิง ผ่านลาวและพม่า ระยะทาง 1,260 กม.
4. เส้นทาง R10 ถนนเลียบริมชายฝั่งทะเลไทย-กัมพูชา-เวียดนาม ระยะทาง 221 กม.

โดยการพัฒนาดังกล่าวจังหวัดเชียงรายเป็นจังหวัดหนึ่งที่อยู่ในพื้นที่การพัฒนามนเส้นทาง R3 โดยที่ R3 แบ่งออกเป็นสองเส้นทางคือ เส้นทาง R3E (R3A) และเส้นทาง R3W (R3B) โดยเส้นทาง R3E เชื่อมโยงระหว่าง อำเภอเชียงของจังหวัด เชียงราย กับเมืองหลวงน้ำทา- บ่อเต็นลาว สปป.ลาว และ เมืองบ่อหาน- เชียงรุ่ง- ขุนหมิง สาธารณรัฐประชาชนจีน โดยจะสร้างสะพานข้ามแม่น้ำโขงที่อำเภอเชียงของ ซึ่งเป็นการร่วมลงทุนระหว่างไทยกับจีน ส่วนเส้นทาง R3W เชื่อมโยงระหว่างอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย กับเมืองท่าขี้เหล็ก-เชียงตุง-เมืองลา สหภาพพม่า และเมืองด้าลั่ว-เชียงรุ่ง – ขุนหมิง สาธารณรัฐประชาชนจีน (<http://www.oknation.net/blog/akom/2007/06/15/entry-1>)

บริเวณชายแดนที่ควรแก่การให้ความสนใจ ในปัจจุบันนอกเหนือจาก สามเหลี่ยมทองคำที่เป็นพื้นที่ที่มีชื่อเสียงในปัจจุบันแล้วจึงเป็นอำเภอเชียงของเนื่องจากมีถนนสาย R3E ตัดผ่านโดยเริ่มจากนครขุนหมิงไปยังกรุงเทพฯ ฯ จึงเป็นที่คาดหมายกันว่าบริเวณพื้นที่นี้จะต้องมีการพัฒนาด้านการค้า การลงทุนและการท่องเที่ยวอย่างแน่นอน จากการประชุมสัมมนาโดยหน่วยงานต่างๆ จาก

ส่วนกลางที่จัดประชุมในจังหวัดเชียงรายหลายครั้งที่ผ่านมา นักวิชาการหลายท่านมีความเห็นสอดคล้องกันว่าความเป็นไปได้มากที่สุดขณะนี้คือการลงทุนด้านการท่องเที่ยว

จากการที่อำเภอเชียงแสนเป็นอำเภอประวัติศาสตร์อันยาวนาน จากตำนานต่างๆ ของโยนก สามารถสรุปได้ว่าเชียงแสนมีชุมชนอาศัยอยู่แล้วในราวพุทธศตวรรษที่ 5 (www.chiangrai.go.th) ทำให้อำเภอเชียงแสนมีแหล่งโบราณสถาน โบราณวัตถุ ที่ทรงคุณค่ามากมาย สมควรแก่การ รักษาไว้ มีชายแดนของสามประเทศอันประกอบด้วย พื้นที่สามประเทศคือ ไทย เมียนมาร์และสปป.ลาว มาบรรจบกันที่บริเวณสามเหลี่ยมทองคำ จึงมีนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางมาท่องเที่ยวยังพื้นที่แห่งนี้จำนวนมากและนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาเพื่อเดินทางต่อไปยังประเทศ สปป.ลาวและประเทศจีนผ่านอำเภอเชียงแสนก็เพิ่มขึ้นด้วยเช่นกัน

ผลจากการเปิดเสรีทางการค้าและการบริการ ส่งผลให้มีการลงทุนข้ามชาติ มีแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างประเทศโดยเฉพาะกับเพื่อนบ้านใกล้เคียง เพิ่มขึ้นทุกขณะ และหมายรวมถึงการเคลื่อนย้ายแรงงานราคาถูกจากประเทศ สปป.ลาวและจีนเข้ามาในประเทศมากขึ้นนอกเหนือจากการเข้ามาติดต่อค้าขายหรือท่องเที่ยวของประชากรในประเทศใกล้เคียงที่เพิ่มขึ้นอยู่แล้ว

ภาพที่ 1 แสดงเส้นทางเชื่อมโยงแนวเหนือ-ใต้

ที่มา <http://www.oknation.net/blog/print.php?id=54965>, 2550

การพัฒนาเส้นทาง R3E และ R3W (R3A และ R3B) จะส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงรายในอนาคตเพราะ เป็นการเดินทางที่มีต้นทุนต่ำลง เมาเบียว ฮุยและ เหวิน (Li Maobiao, Zhan Hui, and Ye Wen, http://ttresearch.org/DataBank/tourism_asean4.asp)) ศึกษาไว้ว่าการพัฒนาเส้นทางหลวงเชื่อมต่อประเทศเพื่อนบ้านของประเทศจีน จะทำให้มีนักท่องเที่ยวจากภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันตกเฉียงเหนือของจีนเดินทางท่องเที่ยวในประเทศกลุ่มอาเซียนผ่านยูนนานมากขึ้น และหนังสือพิมพ์ผู้จัดการวิเคราะห์ไว้ว่าความสมบูรณ์ของการคมนาคมทั้งทางน้ำ ทางบกและทางอากาศ ทำให้มีผลลยูนนาน กับภาคเหนือของไทย เสมือนเป็นประเทศเดียวกัน เพราะใช้เวลาเดินทางไม่นาน ทำให้นักลงทุนต่างชาติต่างมุ่งเป้าการลงทุนไปที่ยูนนานและในทางกลับกันนักลงทุนจากจีนเองก็หลั่งไหลเข้ามาตามจุดพรมแดนมากขึ้น (ผู้จัดการรายสัปดาห์ วันที่ 5 มกราคม 2547) ดังจะเห็นได้จากการลงทุนของจีนที่เพิ่มขึ้นบริเวณพรมแดนไทย-ลาว

จังหวัดเชียงราย นอกจากเป็นประตูการค้าสู่อาเซียน ในการระบายสินค้าส่งออกและนำเข้าแล้ว ภาคธุรกิจท่องเที่ยวก็เป็นอีกสาขาหนึ่งที่จะได้รับผลกระทบไม่น้อยไปกว่าสาขาอื่นๆ เช่น การศึกษา สาขาศาสนาธรรม สาขาการเกษตร เพราะมณฑลยูนนานมีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวสูงมาก อีกทั้งเป็นจุดที่อยู่ใกล้กับประเทศไทยมาก ค่าใช้จ่ายในด้านการเดินทางจึงถูกมาก (ผู้จัดการรายวัน วันที่ 2 มกราคม 2547) หากการสร้างสะพานข้ามแม่น้ำโขงเชื่อมถนน R3E ที่อำเภอเชียงของแล้วเสร็จคาดว่าจะมีนักท่องเที่ยวเดินทาง เข้าออกประเทศไทยที่ด่านอำเภอเชียงของเพิ่มขึ้นอย่างแน่นอนเพราะจากสถิติของด่าน ตรวจคนเข้าเมือง เชียงของในปี พ.ศ. 2549 มีจำนวนผู้เดินทางเข้าออกชาวไทยและชาวต่างประเทศ (ยกเว้นคนลาว) เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2548 ถึง 21.59 % (ด่านตรวจคนเข้าเมืองเชียงของ, 2550) การพัฒนาเส้นทางดังกล่าวทำให้จังหวัดเชียงรายจัดประชุมหารือกันระหว่างผู้เกี่ยวข้องของ 6 ประเทศในกลุ่มอนุภูมิภาคในการเตรียมบุคลากรใน 6 ประเทศรองรับความร่วมมือการท่องเที่ยว โดยเฉพาะการส่งเสริมและสานต่อโครงการส่งเสริม ท่องเที่ยว 5 เชียง คือ เชียงใหม่-เชียงราย-เชียงตุง-เชียงทอง-เชียงรุ่ง ให้เกิดเป็นรูปธรรม อีกทั้งยัง เสนอให้รัฐบาลจีนเพิ่มสายการบิน ยูนนานแอร์ไลน์ จาก นครคุนหมิง -เชียงรุ่ง-เชียงราย โดยบินตรงอีกสายการบินหนึ่ง (ผู้จัดการรายสัปดาห์ วันที่ 15 มีนาคม 2550)

มิ่งสรรพ ขาวสอาดและคณะ (Mingsarn Kao sa-ard and others, 1998) ศึกษาความเป็นมาของการพัฒนาการท่องเที่ยวและนโยบายการท่องเที่ยวในประเทศไทย พบว่าในอดีตที่ผ่านมาการจัดการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของไทยมีลักษณะตัดสินใจมาจากเบื้องบน (Top down) คือมาจากรัฐบาล ในระยะหลังการท่องเที่ยวของคนไทยมีการเติบโตที่รวดเร็ว เช่นในปี พ.ศ. 2535 คนไทยมีการเดินทางท่องเที่ยวประมาณ 35.9 ล้านเที่ยว และคาดว่าจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ แต่เนื่องจากรัฐบาลไทยมองภาพการท่องเที่ยวผิดพลาด เพราะมีนโยบายการส่งเสริมที่ขาดความสมดุล คือ การเน้นแต่ด้านอุปสงค์คือ พยายามชักจูงหรือส่งเสริม ให้มีนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น แต่ละเลยในด้านอุปทาน คือ ขาดการมองศักยภาพ หรือสมรรถนะของภาคอุตสาหกรรม การเกิด

วิกฤตทางเศรษฐกิจใน พ.ศ. 2540 มีผลทำให้รัฐพยายาม กระตุ้น ให้มีจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมากขึ้น เพราะความต้องการเงินตราต่างประเทศ จึงเสนอว่ารัฐ บาลควรตระหนักและยอมรับขีดจำกัดของสถานะแวดล้อมที่เป็นอยู่ของประเทศ ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์กับนักท่องเที่ยวทั้งภายในและต่างประเทศ ตลอดจนคนในท้องถิ่นและยังส่งผลให้เกิดอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในประเทศไทย

การศึกษาถึงยุทธศาสตร์การพัฒนา การท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงรายเท่าที่ผ่านมา ผู้ศึกษามักจะให้ความสนใจ พื้นที่ที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักเช่น ดอยตุง หอฝิ่น สามเหลี่ยมทองคำ ภูชี้ฟ้า หรือศึกษาภาพรวมของจังหวัด โดยละเลยพื้นที่ที่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวระดับชุมชนท้องถิ่นต่างๆ ที่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร ไทยเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นเป็นเจ้าของทรัพยากรมีสิทธิในการอนุรักษ์และบริหารจัดการทรัพยากรทางการท่องเที่ยว และส่งเสริมให้ชุมชนท่องเที่ยวเข้ามาบริหารจัดการท่องเที่ยว แต่การส่งเสริมที่เป็นรูปธรรมยังมีน้อยมากและส่วนใหญ่อยู่ในรูปของการวิจัย เช่น สำนักงานกองทุนสนับสนุน การวิจัยภาค มีโครงการวิจัยสำหรับชุมชน แต่ก็ประสบปัญหาศักยภาพการวิจัยของชุมชนยังมีอยู่จำกัด ชุมชนจึงไม่สามารถขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวได้อย่างเต็มที่หากองค์กรภาครัฐไม่ให้การสนับสนุนส่งเสริมอย่างถูกวิธี

ตำบลบ้านแซว เป็นพื้นที่ๆ ตั้งอยู่ระหว่างอำเภอ เชียงแสนและอำเภอเชียงของ และอยู่ใกล้กับ สปป.ลาว เป็นพื้นที่ที่มีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวครบทุกประเภททั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ โบราณสถาน และวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์หลากหลายเผ่า สามารถเดินทางติดต่อกับแหล่งท่องเที่ยวหลักอื่นๆ ในอำเภอเชียงแสนและอำเภอ เชียงของได้ทั้งทางบกและทางน้ำ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแซวจึงเริ่มให้ความสนใจพัฒนา การท่องเที่ยวเมื่อมีนักท่องเที่ยวเดินทางผ่านตำบลบ้านแซวจากอำเภอเชียง ของไปอำเภอเชียง แสนเพิ่มขึ้นเนื่องจาก มีการพัฒนาเส้น ทาง R3E และเริ่มมีนักท่องเที่ยวสนใจมาเที่ยวและศึกษาดูงานในตำบลบ้านแซวเพิ่มขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนท้องถิ่นอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย อย่างยั่งยืน ” มีวัตถุประสงค์หลัก ของแผนงานวิจัย เพื่อพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนท้องถิ่น ในด้านต่อไปนี้

1. เพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและจัดทำเส้นทางทางการท่องเที่ยวของอำเภอเชียงแสน เชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวหลักและประเทศเพื่อนบ้านในอนุภูมิภาค
2. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการ โฮมสเตย์ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง
3. เพื่อพัฒนาศักยภาพของบุคลากรระดับท้องถิ่นให้มีความพร้อมรองรับการเติบโตทางการท่องเที่ยว

3. รายละเอียดความเชื่อมโยงระหว่างโครงการวิจัยย่อย

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพื้นที่ ในตำบลบ้านแซว อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย จำนวนสามโครงการย่อยเพื่อให้ได้ภาพรวมของการบริหารจัดการท่องเที่ยวของชุมชนท้องถิ่นโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยหลายแบบผสมกันร่วมกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ความเชื่อมโยงระหว่างโครงการวิจัยย่อยในแผนงานวิจัยนี้ จึงได้นั้นความเชื่อมโยงในมิติต่างๆ ดังนี้

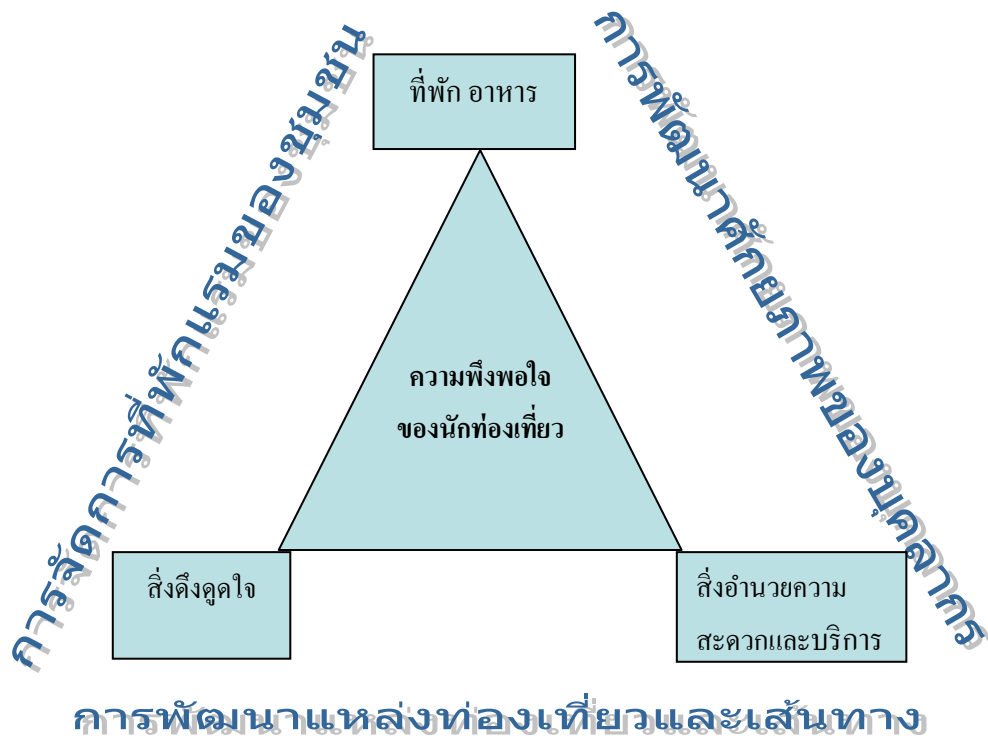
3.1 ความเชื่อมโยงของโครงการย่อยด้านการสร้างความพึงพอใจให้นักท่องเที่ยว

โครงการวิจัย เรื่องการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและเส้นทางท่องเที่ยว และการพัฒนาโฮมสเตย์เป็นการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยว สิ่งดึงดูดใจ อย่างเดียวยังไม่สร้างความพึงพอใจให้นักท่องเที่ยวได้ จึงต้องมีการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในพื้นที่ ทำหน้าที่ส่งเสริมผลิตภัณฑ์และการบริการให้แก่นักท่องเที่ยว

โครงการวิจัยย่อยโครงการที่ 1 เป็นการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและเส้นทางท่องเที่ยว ทำให้ได้เส้นทางท่องเที่ยวใหม่ 3 เส้นทาง คือเส้นทางอิมบิญาไหว้พระ 9 วัด เส้นทางที่ 2 เส้นทางความสุขของความพอเพียง และเส้นทางที่ 3 เส้นทางอิสระแห่งสายน้ำ เป็นการพัฒนาลักษณะดึงดูดใจนักท่องเที่ยวด้านแหล่งท่องเที่ยวที่เพิ่มความหลากหลายให้นักท่องเที่ยวใช้เวลาอยู่ในตำบลบ้านแซวนานขึ้น จากเดิมที่นักท่องเที่ยวเดินทางผ่านไปโดยไม่แวะเที่ยวที่ตำบลบ้านแซว การที่นักท่องเที่ยวใช้เวลานานขึ้นจึงมีความต้องการด้านที่พักและอาหารซึ่ง นำไปสู่โครงการ วิจัยที่ 2 ที่เป็นการพัฒนาโฮมสเตย์ทำให้ได้ ที่พักแรม ที่มีการบริการได้มาตรฐาน นักท่องเที่ยวมีโอกาสได้ศึกษาวิถีชีวิตวัฒนธรรมและวิสาหกิจต่างๆของชุมชน มีเวลาในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชนและได้รับชมการแสดงของชุมชนเพื่อเป็นการนันทนาการ จากการที่การท่องเที่ยวเป็นงานบริการโครงการ วิจัยย่อย ที่ 3 จึงเป็นการพัฒนาศักยภาพของบุคลากร ในระดับต่างๆ คือระดับผู้นำจำเป็นต้องมีวิสัยทัศน์ทางการท่องเที่ยวเพื่อวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวโดยให้เกิดผลดีมากที่สุดและเกิดผลเสียน้อยที่สุดเพื่อให้มีความยั่งยืน ทำให้มีการบริหารและการจัดการที่ดีขึ้น ในระดับกลุ่มส่วนประชาชนทั่วไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการท่องเที่ยวตามความพร้อมและความสามารถเช่นเป็นผู้ต้อนรับนักท่องเที่ยว เป็นผู้นำชมแหล่งท่องเที่ยว หรือเป็นผู้จัดการแสดงทางวัฒนธรรม เป็นต้น โครงการวิจัยทั้งสามโครงการจึงเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนผู้เป็นเจ้าของทรัพยากรเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนตามบทบาทหน้าที่ทางสังคม

ผลที่ได้จากการวิจัยทุกโครงการสามารถสรุปได้ว่าการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว และการพัฒนาบริการทางการท่องเที่ยวจะนำไปสู่เป้าหมายเดียวกันคือทำให้แหล่งท่องเที่ยวมีศักยภาพเพิ่มขึ้น ทั้งในด้านสถานที่และสิ่งดึงดูดใจ ทั้งการเดินทางและการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ทั้งในด้านที่พักและอาหารและทั้งในด้านการให้การต้อนรับ การให้ข้อมูลและการให้ความบันเทิงแก่

นักท่องเที่ยว เมื่อแหล่งท่องเที่ยวมีความพร้อมครบองค์ประกอบของการท่องเที่ยวแล้วย่อมหมายถึงศักยภาพในการทำให้นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจและ/หรือประทับใจในที่สุด

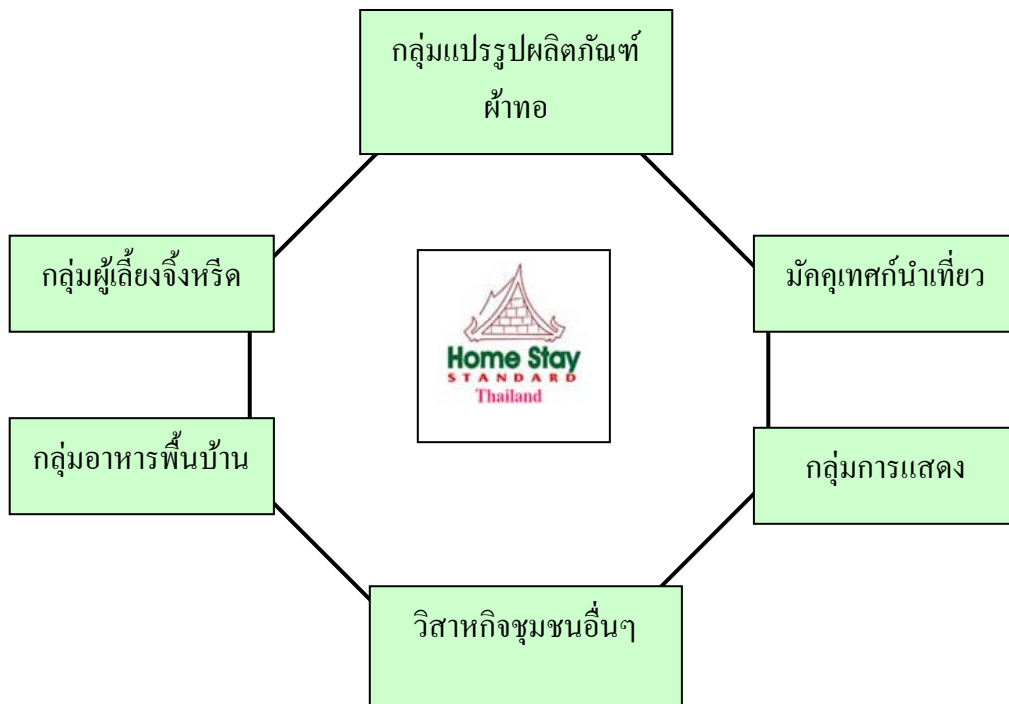
ภาพที่ 2 แสดงความเชื่อมโยงระหว่างโครงการวิจัยย่อย

3.2 ความเชื่อมโยงด้าน องค์การที่ทำหน้าที่บริหารจัดการ ท่องเที่ยว ซึ่งสามารถกำหนดความเชื่อมโยงได้สองแบบคือ ความเชื่อมโยงในลักษณะของการบริหารจัดการท่องเที่ยว และการเชื่อมโยงในการทำกิจกรรมทางการท่องเที่ยว

3.2.1 ด้านการบริหารจัดการ โครงการวิจัยย่อยแต่ละโครงการสามารถพัฒนากลุ่มที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมท่องเที่ยวและมีเป้าหมายเดียวกันได้หลายกลุ่ม เช่นกลุ่มวัฒนธรรมไทยลือบ้านวังช้าง กลุ่มประมงบ้านสบกก กลุ่มโฮมสเตย์บ้านท่าขันทอง กลุ่มการแสดงบ้านท่าขันทอง และกลุ่มผู้นำชุมชน ซึ่งกลุ่มต่างๆเหล่านี้จะมารวมกันเป็นคณะกรรมการการท่องเที่ยวของตำบลบ้านแซวต่อไป ดังนั้นการจัดองค์กรการท่องเที่ยวของตำบลบ้านแซวจึงเป็นการจัดองค์กรในรูปของ Flat Organization ที่ไม่มีความซับซ้อนมากนักเหมาะสมกับชุมชนท้องถิ่น

3.2.2 ด้านการ จัดกิจกรรม โครงการ วิจัยและชุมชนได้ให้กิจกรรม โฮมสเตย์ของนักท่องเที่ยวเป็นศูนย์กลางของกิจกรรมทั้งหมด การที่นักท่องเที่ยวเข้าพักโฮมสเตย์จะมีผลต่อการ

จัดกิจกรรมและเพิ่มรายได้ให้กลุ่มต่างๆ ทำให้กลุ่มต่างๆ มีความเข้มแข็งเนื่องจากมีรายได้หมุนเวียน มีการพัฒนากิจกรรมของกลุ่มได้ต่อไป เกิดเป็นความเข้มแข็งของชุมชนในตำบล

ภาพที่ 3 แสดงความเชื่อมโยงของที่พักรีสอร์ทกับกิจกรรมท่องเที่ยวอื่นๆ

3.3 ความเชื่อมโยงของโครงข่ายในรูปของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

กระบวนการวิจัยในทุกโครงการย่อยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมโดยยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมดังนี้

3.3.1 มีส่วนร่วมในการกำหนด วัตถุประสงค์ (Objective) ของการพัฒนาการท่องเที่ยว ประชาชนได้แสดงความต้องการการท่องเที่ยวเพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม รักษา สักขะแห่งความสุขและมีรายได้เสริมนอกฤดูกาล ซึ่งถือได้ว่าเป็นการนำเอาค่านิยมและความ ต้องการของท้องถิ่นมาเป็นเป้าหมายของการพัฒนาการท่องเที่ยว

3.3.2 มีส่วนร่วมในกิจกรรม (Agency) ตามบทบาทที่ถนัด ได้ร่วมค้นหา สำนวณทรัพยากรที่มีคุณค่าเหมาะสมที่จะนำเสนอทางการท่องเที่ยว มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และค้นหา รูปแบบการบริการโดยคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์วัฒนธรรมท้องถิ่น โดยชุมชนได้ ใช้ความรู้และ ประสบการณ์เดิมของชุมชนมาผสมผสานกับความรู้ใหม่ที่ได้รับระหว่าง ร่วมการวิจัย เกิดเป็น แนวความคิดใหม่ของชุมชนในการบริการทางกา รท่องเที่ยว จึงเป็นการพัฒนาจากตั้งคณฐานราก (Grassroots Development) และเป็นการพัฒนาด้วยตัวของชุมชนเอง (Self Development) เป็นหลัก

3.3.3 วิธีการพัฒนา (Method) ของโครงการวิจัยย่อนเน้นการสร้างกระบวนการการมีส่วนร่วมและพัฒนาศักยภาพของบุคลากรเพื่อให้เกิดความพร้อม ความมั่นใจในการเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยว รวมถึงการดูแลรักษาทรัพยากรและตระหนักต่อผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อวิถีชีวิตของชุมชน กระบวนการพัฒนาในโครงการวิจัยทุกโครงการ จึงมีลักษณะร่วมคือการสร้างความเข้มแข็ง (Empowerment) ให้แก่ชุมชน

การบริหารจัดการการท่องเที่ยวในตำบลบ้านแซวไม่สามารถนำผลการวิจัยเฉพาะโครงการใดโครงการหนึ่งไปใช้โดยอิสระโดยไม่มีผลของโครงการวิจัยย่อยอื่นๆ มาสนับสนุน เนื่องจากการท่องเที่ยวเป็นการบูรณาการความต้องการทุกด้านของนักท่องเที่ยว ดังนั้นโครงการย่อยที่ 1 จึงเป็นการสร้างเส้นทางท่องเที่ยวและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อสร้างสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวทั้งในแง่ความสวยงาม ความเป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่และความแปลกใหม่ โครงการวิจัยย่อยที่ 2 เน้นศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวในด้านบริการที่พักแรม ด้านอาหาร การขนส่งนักท่องเที่ยวทางบก การแสดงทางวัฒนธรรม รวมถึงผลิตภัณฑ์ชุมชนที่สามารถจับจ่ายซื้อเป็นของฝากของที่ระลึกได้ โครงการที่ 3 เป็นการเสริมสร้างศักยภาพให้ผู้นำให้มีแนวคิดในการบริหารจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว เป็นการเสริมสร้างศักยภาพของบุคลากรด้านต่างๆ ที่มีส่วนในการจัดการท่องเที่ยว เช่นมีข้อมูลและทักษะนำเที่ยวในเส้นทางที่สร้างขึ้นการสื่อสารและการให้ข้อมูลนักท่องเที่ยวในฐานะเป็นเจ้าของบ้านที่ดี ความสามารถในการจัดการแสดงทางวัฒนธรรมของชุมชนได้อย่างมั่นใจและภาคภูมิใจ ฯลฯ เป็นต้น

4. ประโยชน์ที่ได้รับ

4.1 จังหวัดเชียงรายมีแหล่งท่องเที่ยวและเส้นทางท่องเที่ยวใหม่เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นจากโปรแกรมท่องเที่ยวเดิมๆ ที่มีอยู่แล้ว และเป็นการสนับสนุนรองรับการท่องเที่ยวที่กำลังจะเติบโตเนื่องจากการพัฒนาเส้นทาง R3E จากประเทศจีนผ่าน สปป .ลาวเข้าสู่ภาคเหนือของประเทศไทยในอนาคตอันใกล้

4.2 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรูปแบบการบริหารจัดการท่องเที่ยวเป็นของตนเอง โดยที่ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาทุกกระบวนการ

4.3 เป็นการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน เป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศ โดยใช้การท่องเที่ยวเป็นสื่อกลางในการสร้างความร่วมมือ

4.4 ชุมชนท้องถิ่นมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น มีความตระหนักถึงคุณค่าของทรัพยากรทางธรรมชาติและวัฒนธรรมที่ตนเองมีอยู่ ตลอดจนมีศักยภาพความพร้อมในการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการท่องเที่ยวของประเทศ

4.5 เป็นการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนบนฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงที่แสดงให้เห็นเป็นรูปธรรมผ่านกิจกรรมวิจัยว่าชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้

4.6 สถาบันการศึกษาโดยเฉพาะมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ปฏิบัติการกิจในการบริการวิชาการแก่สังคมผ่านกระบวนการวิจัย และนักศึกษาในมหา วิทยาลัยต่างๆในอนุภูมิภาคสามารถใช้พื้นที่วิจัยเป็นแหล่งศึกษาดูงานและฝึกงาน ให้แก่บุคลากรทางการท่องเที่ยวได้หลายสาขา

4.7 เกิดการสร้างงานและบริการใหม่ในชุมชน ประชาชนในท้องถิ่นมีอาชีพเสริมจากอาชีพหลัก มีรายได้เพิ่มขึ้นและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นจากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว และจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับนักท่องเที่ยวได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของประชาชนในพื้นที่

4.8 ได้นักวิจัยรุ่นใหม่จากการร่วมงานวิจัย ซึ่งได้แก่อาจารย์ นักพัฒนาสังคม ผู้นำชุมชน และนักศึกษาดูงานจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

5. หน่วยงานที่นำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์

- 5.1 องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแซว
- 5.2 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
- 5.3 สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดเชียงราย
- 5.4 สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่เปิดสอนสาขาการท่องเที่ยว
- 5.5 สำนักงานจังหวัดเชียงราย
- 5.6 เครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดเชียงราย
- 5.7 สมาคมท่องเที่ยวจังหวัดเชียงราย
- 5.8 ฯลฯ